

Categorie 8

KINDEREN EN JEUGDIGEN

EEN AANKOMST

Hans Ravensbergen en Kees Wollenstein, Nederland, 1985, 31 minuten, film, video.

"Een aankomst" is een gedramatiseerde documentaire over een jonge alleenstaande vrouw, die problemen heeft met de opvoeding van haar kind. De film is gemaakt in opdracht van de Stichting Beth Palet, een centrum waar zowel ouders als kinderen geholpen kunnen worden wanneer er problemen zijn rond de opvoeding. In dit geval gaat het om Ingrid, die haar baby na de geboorte direct heeft laten opnemen in Beth Palet. Heel voorzichtig wordt vanuit Beth Palet geprobeerd om haar bij de opvoeding van haar kind te betrekken. Maar ze wil niet in Beth Palet komen wonen en ook van een pleeggezin wil ze niets weten. Via een andere alleenstaande moeder die haar vertelt over haar levenservaringen komt het uiteindelijk toch tot een soort doorbraak.

Trefw.: éénoudergezin/ oudervoorlichting/ opvoeding

ALS AUTISME NIET OPVALT

Joost de Smeth, Nederland, 1996, 25 minuten, video.

In deze videoband wordt aandacht besteed aan kinderen, jongeren en jong-volwassenen met een (boven-)normale intelligentie en een moeilijk te herkennen autistische aandoening. Deze stoornis wordt niet alleen vaak te laat onderkend, maar ook dikwijls verkeerd beoordeeld. Een terugkomend verhaal is de tocht van ouders langs hulpverleners, voordat de juiste diagnose wordt gesteld. Ouders worden soms jarenlang aan het lijntje gehouden omdat de betreffende kinderen veel dingen juist heel goed kunnen. Waar het meestal fout gaat, is op het sociale vlak tussen groepsgenoten. Dat wordt treffend geïllustreerd aan de hand van beelden, waarbij (soms in slow-motion) gewezen wordt op het typerende gedrag. Zoals in het geval van Arjan, die permanent wil domineren in het gezin, anders is er ruzie. Zijn moeder en een hulpverlener vertellen over de ogenschijnlijke 'onzichtbaarheid' van zijn handicap. En dat geldt ook voor de andere drie kinderen die worden geïntroduceerd en waarbij het ook niet eenvoudig is de handicap te herkennen. Vervolgens komen in de film de mogelijkheden van de hulpverlening aan de orde: beschermd wonen bijvoorbeeld of een beschermde arbeidsinstelling omdat het vinden van een gewone werkplek soms moeilijk is. *Trefw.: autisme/ beschermende woonvormen/ arbeid/ beeldvorming*

Trefw.: kinderen/autisme

ATTACHMENT, LIFESPAN AND OLD AGE

Hubert van Mastrigt, Nederland, 1986, 30 minuten, Engels gesproken, Nederlands ondertiteld, video.

"Attachment, Lifespan and Old Age" bestaat uit een interview dat Joep Munnichs en Bèrè Miesen begin 1986 hadden met de Engelse psychiater dr. John Bowlby, de 'vader' van de zgn. gehechtheidstheorie. Centraal in het gesprek staat de invloed van deze theorie op het perspectief van de menselijke levensloop en ouderdom. Bowlby ontplooit zijn theorieën en ideeën over het belang van hechte relaties. Tussen ouders en kinderen, maar bijvoorbeeld ook tussen grootouders en kleinkinderen. Hoe belangrijk goede, intieme relaties voor mensen zijn, heeft hij onder meer beschreven in zijn drie boeken over "Attachment and Loss", nog steeds een inspiratiebron voor veel onderzoekers, zoals ook dit interview weer inspireert tot verdere

gedachtenvorming. Opdrachtgevers: Intervakgroep sociale gerontologie, Katholieke Universiteit Nijmegen en de Stichting Ouderdom en Levensloop.

Trefw.: ontwikkelingspsychologie/ relaties/ opvoeding/ familie

BABY'S ONDER ELKAAR (Premiers échanges entre nourissons)
I. Lerine, Frankrijk, 1976, 19 minuten, Nederlands
ondertiteld, film, video, huur f.35,-. 'Baby's onder elkaar'
is een film over een babygroep in een Franse crèche eind jaren
zeventig. Niet zozeer over de manier waarop de kinderen worden
opgevangen, maar meer in het algemeen over de manier waarop
baby's in een groep met elkaar omgaan. De film bevat
gedetailleerde observaties van de ontwikkeling van de sociale
contacten bij zuigelingen van drie tot twaalf maanden. Niet
alleen het eigen lichaam, maar ook dat van de ander wordt
ontdekt en op alle mogelijke wijzen afgetast, beklopt en
besnuffeld. Dat kan uiteenlopen van elkaar vriendschappelijk
strelen tot elkaar letterlijk de haren uittrekken, waarbij het
vooral ook spannend is hoe de ander reageert. Na de eerste
visuele contacten spelen lichamelijke contacten een steeds
belangrijker rol. Ook het belang van speelgoed komt daarbij
aan de orde. Om de aandacht niet af te leiden van de beelden
is bewust gekozen voor een 'rustige' geluidsband, met slechts
een deskundig commentaar. Volwassenen zijn ook volledig
afwezig in deze film, die een prachtig beeld geeft van de
sociale ontwikkeling van jonge kinderen.

*Trefw.: zuigelingen/ ontwikkelingspsychologie/
lichamelijkheid*

BANG ZIJN VOOR ANDERE KINDEREN

Gerard Dikken en Jaap Ringrose, Nederland, 1989, 28 minuten, video.

Wanneer kinderen met elkaar spelen oefenen ze alle vaardigheden die ze later nodig hebben. Bij de meeste kinderen gaat dit vanzelf. Er zijn echter ook kinderen die nooit met leeftijdsgenootjes spelen of altijd ruzie hebben, waardoor ze buiten de groep vallen. De problemen van deze kinderen kunnen zo groot worden, dat noch de school noch de ouders kunnen helpen. De Riagg-Groningen heeft een gedragstherapeutische groepsbehandeling ontwikkeld om deze sociaal onhandige kinderen uit hun isolement te halen. De behandeling is erop gericht de negatieve gedachtenspiraal waarin het kind gevangen zit te doorbreken. Dit gebeurt door het kind in een groepje ander gedrag aan te leren dat positieve gevolgen heeft en zo positieve verwachtingen kan kweken. De videofilm geeft een indruk van de training van zes kinderen in de leeftijd van 8 t/m 12 jaar. In het groepje zitten zowel jongens als meisjes, de een is verlegen, de ander agressief. De kinderen wordt geleerd zich te presenteren, voor zich zelf op te komen en zich aan te sluiten bij een groep. Een uitgebreide uiteenzetting van zowel de theorie als de praktijk van deze behandelingsvorm is te vinden in het boek van H.J. Ringrose en E.H. Nijenhuis, "Bang zijn voor andere kinderen", 1986, Wolters Noordhoff.

Trefw.: kinderen/ sociale vaardigheden/ training/ angst

HET BEEST BAS

Frank Jan Kat, Nederland, 1998, 20 minuten, video.

Voorlichtingsfilm over kinderen die gevoelig zijn voor BAS (benzoëzuur, azokleurstoffen of salicylaat), voedingsstoffen die een rol kunnen spelen bij gedragsproblemen die gepaard gaan

met concentratie- of slaapstoornissen, hoofdpijn, nervositeit en onrustig gedrag. In de film worden twee kinderen geportretteerd die allergisch zijn voor bepaalde voedingsmiddelen. De ouders dachten dat de problemen van hun kind bij de opvoeding lag, maar het bleek de voeding te zijn, zo ontdekten ze na jaren speuren en bezoek aan vele dokters. Een 'voedseldagboek' bracht aan het licht waar het kind allergisch voor was, waarna een dieet kon worden opgesteld. Zo volgen beide kinderen nu met succes het zgn. BAS-dieet.

Trefw.: hyperactiviteit/ voedselallergieën

BEN IK IN BEELD?

Claus Brockhaus, Nederland, 1994, versie 1) 23 minuten, 2) 13 minuten, 3) 15 minuten, video. In deze korte speelfilm staat het probleem centraal van jongeren, die na de echtscheiding van hun ouders te maken krijgen met een stiefvader of een stiefmoeder. Een nieuwe partner in het gezin waar ze vaak erg aan moeten wennen en die nogal eens op de proef wordt gesteld door kinderen. In de film zijn daarvan een aantal voorbeelden te zien, die zich voordoen tijdens een eerste gezamenlijke vakantie. Steve (16) is met zijn vader Maarten en diens nieuwe vriendin Nadine op vakantie in Portugal. Er zijn irritaties over en weer tussen Steve en zijn stiefmoeder, waarbij Maarten steeds de oplaaierende binnenbrandjes moet blussen. Nadine heeft het gevoel dat Steve haar domweg niet accepteert. Tijdens een excursie ontmoet Steve Vera, een meisje van zijn leeftijd, dat met hetzelfde probleem kampt. Zij kan maar niet wennen aan de nieuwe 'vent' van haar moeder. De film biedt geen panklare oplossing voor de problemen, maar is met zijn open einde een goede aanleiding voor discussie. 'Ben ik in beeld?' is gemaakt in drie verschillende versies. Een algemene versie (deel 1), met name bedoeld voor docenten in het voortgezet onderwijs, hulpverleners en preventiewerkers. Daarnaast is er een korte versie speciaal voor jongeren (deel 2), en voorts ook een korte versie voor ouders (deel 3). De twee korte versies zijn uitsneden van wat er in de algemene versie wordt getoond. De film is in verschillende combinaties leverbaar. Voor algemeen gebruik wordt deel 1 aanbevolen.

Trefw.: ouder-kind relatie/ gezinnen

EEN BEROEP ALS (G)EEN ANDER

Frieda Fiers, België, 1986, 30 minuten, video.

Deze videofilm over het werken in kindercentra in België geeft een vergelijking van de positie van kinderverzorgsters (leidsters in kindercentra) en onthaalmoeders (gastouders). Leidsters worden geïnterviewd over hun opleiding en beroepservaringen en daaruit blijkt dat er in België, net als in Nederland, een sterke onderwaardering bestaat voor het beroep van kinderverzorgster. Er wordt nogal op neergekeken en datzelfde geldt voor het werk van onthaalmoeders. De contacten met ouders komen ter sprake en ook de inhoudelijke aspecten van het werken met kinderen. Men heeft duidelijk het gevoel met opvoeding van kinderen bezig te zijn en niet alleen met verzorging, zoals de naam van het beroep suggereert.

Oprachtgever: Vlaams Comité voor de opvoeding van het jonge kind (VCOK).

Trefw.: kinderverzorging/ kinderopvang/ pleeggezin

BIJ GEEN GEHOOR

Erasmus Universiteit, Nederland, 1985, 30 minuten, video.

In deze videofilm vertellen twee echtparen over de problemen bij vroegtijdige onderkenning van gehoorstoornissen bij één van hun kinderen. Aan de orde komen zwangerschap, contacten met de huisarts, KNO-arts, audiologisch centrum en hometraining. Bovendien geeft het programma een demonstratie van de Ewingtest. Gemaakt in opdracht van de Landelijke Commissie Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen (VTO). Voor meer informatie zie ook de film "VTO-moet".

Trefw.: vto/ doofheid

BIRTHPLACE UNKNOWN

Karin Junger, Nederland, 1988, 55 minuten, video.

"Mijn zusjes Kim en Sanda zijn geadopteerd. Ze komen oorspronkelijk uit Zuid Korea. Over de achtergrond van Kim en Sanda weten we vrijwel niets. Een heel stuk uit hun leven is weg: een blinde vlek. Ze hebben geen herinneringen. Ze hebben vragen: over hun achtergrond, hun Koreaanse familie, hun geboorteland." Aldus regisseuse Karin Junger die samen met haar geadopteerde zusjes van inmiddels 20 en 21 jaar terug ging naar hun geboorteland. Een reis waarvan de uitkomst onzeker was, naar een onbekend verleden, met hoop op herkenning en antwoorden, maar zonder enige garantie op een bevredigende uitkomst. De film is een indringend verslag van deze reis. De ideeën en verwachtingen voor het vertrek. De spanning van het weer voet op eigen bodem zetten, het bezoek aan plaatsen en mensen uit het verleden. De confrontatie met kinderen die zich nu in een situatie bevinden vergelijkbaar met die van Kim en Sanda toentertijd. De film werd in 1988 bekroond met de 1e prijs op het Internationaal Documentaire Filmfestival in Amsterdam.

Trefw.: adoptie/ gezinnen

BOYS IN CONFLICT

Edward A. Mason, USA, 1969, 72', film, zwart-wit, Engels gesproken.

Groepsbehandeling van negen jongens die verschillende emotionele problemen hebben. De film laat de pogingen van de groepsleider zien om het gedrag van de jongens te begrijpen en te reguleren, alsook het succes dat hij heeft wanneer hij erin geslaagd is hun vertrouwen te winnen en bepaalde methodieken heeft leren ontwikkelen. De nadruk ligt niet op deze methodieken, maar op het kardinale leidend beginsel dat in de omgang met kinderen, die in een emotionele crisis verkeren, vermogen tot inleving en begrip voor angst, eenzaamheid en verwarring het belangrijkste zijn.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/kinderopvang/jeugd

CAN'T IT BE ANYONE ELSE?

Dennis Lofgren, USA, 1980, 30', film, Nederlands ondertiteld.

Drie kinderen die aan leukemie lijden en chemotherapeutisch worden behandeld, zijn de hoofdpersonen in deze meermalen bekroonde Amerikaanse film. De twee jongens, Dhart en Jim, zijn resp. 12 en 10 jaar oud, en het meisje, Diana, is 12 jaar. Kinderen en ouders weten wat er aan de hand is en zijn op de hoogte van het feit dat wanneer de therapie niet aanslaat, de dood zal volgen. Met vereende krachten en in een sfeer van intens warm, onsentimenteel medeleven van de omgeving wordt het gevecht om het behoud van het leven gevoerd.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/jeugd

CONTACT

Ton Beckers en Riagg Ijsselland, Nederland, 1999, 14 minuten, video.

'Contact' is een videoband over preventieve interventie voor depressieve moeders en hun baby. Uit onderzoek naar de moeder/kind-interactie is gebleken dat een depressieve moeder niet adequaat kan reageren op de behoefte van het jonge kind. Wanneer dit tekort niet wordt gecompenseerd kunnen problemen optreden in de emotionele ontwikkeling van een kind. Voor deze depressieve moeders is een methode van preventieve interventie ontwikkeld, die gericht is op het herstellen van het natuurlijke contact tussen moeder en kind. In deze instructieve videoband wordt getoond hoe door een preventiewerker, met behulp van video-opnamen, aan een depressieve moeder wordt geleerd een positief contact te krijgen met haar

baby. De film laat een praktijkvoorbeeld zien van een vrouw met een zware depressie, die tijdelijk moet worden opgenomen op een psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis. Het contact met haar kind is minimaal, zoals blijkt uit de beelden die door een preventiewerker thuis en op de PAAZ zijn gemaakt bij de verzorging van de baby. De opnamen starten op het moment dat de baby zes weken oud is en de moeder nog thuis is. Daarna is met tussenpozen gefilmd, waarbij als contrast ook een scène is ingelast waarbij de vader het kind verzorgt en het contact normaal is. De film eindigt twee weken na de ziekenhuisopname van de moeder. Op dat moment is, mede onder invloed van de aanwijzingen van de preventiewerker, het contact tussen moeder en kind iets verbeterd. (Zie ook de film 'En hoe gaat 't eigenlijk met de kinderen...')

Trefw.: zuigelingen/ postnatale depressie/ kopp/ interventie

HET DERDE KIND

Tom Verheul, Nederland, 1997, 42 minuten, Nederlands, video.

Documentaire over het ouderpaar Mirjam en Dick Vos dat in verwachting is van hun derde kind. Een zwangerschap die de nodige zorgen baart, want hun eerste -te vroeg geboren- kind David stierf na twee dagen en hun tweede, Rebecca, is verstandelijk gehandicapt. Zij heeft het syndroom van Angelman, een zeldzame chromosoomafwijking. Door deze voorgeschiedenis is de derde zwangerschap onderwerp van uitgebreide medische zorg. De ouders willen zoveel mogelijk zekerheid dat er ditmaal een gezonde baby geboren wordt. In de film worden -aan de hand van dagboekfragmenten van Mirjam- het verloop van de zwangerschap, de geboorte en de eerste twee maanden erna gevolgd. De filmmaker confronteert de kijker met cruciale momenten waarin ingrijpende beslissingen moeten worden genomen. Moeilijk bespreekbare thema's als wel of geen prenataal onderzoek, vroeggeboorte, euthanasie, abortus en het krijgen en opvoeden van een verstandelijk gehandicapt kind komen aan de orde. Ook de rouwverwerking van hun eerste kind, speelt door de film heen en vindt een rustpunt na een bezoek aan de afdeling neonatologie van het Amsterdams Medisch Centrum, waar David in de couveuse lag en stierf. En de toekomst van hun tweede kind, Rebecca, wordt duidelijker na een eerste kennismaking met een dagverblijf voor verstandelijk gehandicapten. Na de geboorte van hun gezonde derde kind, beseffen de ouders dat hun leven zich vanaf nu in twee werelden zal afspelen.

Trefw.: neonatale zorg/ zwangerschapscomplicaties/ kindergeneeskunde/ verstandelijk gehandicapten/ aangeboren afwijkingen

DIFFERENTIAALDIAGNOSTIEK & AUTISME

Nick van Haag, Nederland, 1989, 38 minuten, video.

In deze film wordt een helder beeld gegeven van het diagnostisch onderzoek dat in het Sophia Kinderziekenhuis gedaan wordt bij autistische kinderen. Het onderzoek richt zich op vier lijnen: 1. de ontwikkeling van sociale vaardigheden (contact en communicatie), 2. ontwikkelingen en gebruik van de taal, 3. reactie op sensore prikkels en 4. de motoriek. Op basis van praktijkvoorbeelden worden deze diagnostische lijnen geïllustreerd, geanalyseerd en van commentaar voorzien. Na deze observaties volgt er een medisch onderzoek om zowel de fysieke als de psychische toestand van een kind te beschrijven en de ernst van de stoornis aan te geven. Aan de hand van videobeelden wordt een onderscheid gemaakt tussen autisme en verwante contactstoornissen, evenals atypische ontwikkelingsstoornissen. Tot slot wordt ook een vergelijking gemaakt met zwakzinnigheid en kinderen die functioneren op een laag niveau. Gemaakt in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA). De film is bedoeld voor werkers in de basisgezondheidszorg/erstelijnszorg en dan met name de sectoren preventie en gezondheidsvoorlichting en -opvoeding.

Trefw.: autisme/ ontwikkelingsstoornissen/ vto

DOSSIER VERTROUWENSARTS (4 delen)

- **1. ANONIEME BELLERS**
- **2 + 3. VERMOEDEN VERWAARLOZING**
- **4. ONTUCHT OF KINDERSPEL?**

Jelle Peter de Rooter, Nederland, 1999, 4x45 min., video.

'Dossier vertrouwensarts' is een 4-delige serie over het werk van de AMK's: de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (de voortzetting van de voormalige Bureaus Vertrouwensarts). De plek waar mensen terecht kunnen in geval van kindermishandeling. De medewerkers van het AMK onderzoeken de meldingen en waar nodig wordt de hulpverlening ingeschakeld door de vertrouwensarts. In een aantal indringende praktijkvoorbeelden wordt het moeilijke werk van de AMK's getoond. De documentaire laat zien wat een melding van kindermishandeling losmaakt bij slachtoffers, verdachten, hulpverleners en politie. Wat wordt er gedaan met de meldingen, wat voor hulp wordt er gegeven en hoe ver kun je gaan om de waarheid boven tafel te krijgen? Dat zijn slechts enkele van de vragen die aan de orde komen. In deel 1 (**Anonieme bellers**) wordt in zijn algemeenheid het werk van het AMK uitgelegd en getoond. We kijken mee over de schouders van Ton Houtman en Truus Segers, twee maatschappelijk werkenden van het AMK Rotterdam. Aan de hand van hun praktijkervaringen ontstaat een beeld van de gevallen die bij het AMK worden aangemeld en die uiteenlopen van een melding vanuit het onderwijs over zware mishandeling van een kind, tot een buurman die belt over een 14-jarige jongen die alleen thuis zit omdat zijn moeder vanwege een zelfmoordpoging is opgenomen in een psychiatrische inrichting. Vanwege de privacygevoeligheid mag de camera niet overal bij aanwezig zijn, maar er ontstaat niettemin een goed beeld van de werkzaamheden van Houtman en Segers.

In deel 2 (**Vermoeden Verwaarlozing I**) draait het om een zes maanden oude baby die met ernstige ondervoedingsverschijnselen is opgenomen in het ziekenhuis. Gerda, de 16-jarige moeder (van twee kinderen) is niet in staat voor haar jongste kind te zorgen en ook zijn er structurele problemen met buurtbewoners die klagen over overlast. Een vertrouwensarts en een maatschappelijk werker zorgen voor begeleiding van het gezin en ook wordt een gezinsverzorger ingeschakeld om de moeder te helpen en te adviseren bij de opvoeding van de kinderen.

Deel 3 (**Vermoeden Verwaarlozing II**) is een vervolg op het vorige deel. Ondanks alle begeleiding is de situatie er niet beter op geworden. De gezinsverzorger ziet weinig heil meer in in zijn werk omdat er niets wordt gedaan met zijn adviezen. Als gevolg daarvan komt de gezondheid van de baby opnieuw in gevaar, waardoor uithuisplaatsing dreigt. Een nieuwe gezinsverzorgster meldt zich aan de deur, maar Gerda en haar vriend hebben dan al hun woning verlaten en zijn in een woonwagenkamp gaan wonen. Op het consultatiebureau maakt met zich zorgen over de baby en de frustratie van de hulpverleners wordt duidelijk zichtbaar. Totdat opeens blijkt dat het kind het in de nieuwe situatie goed doet, waarna de vertrouwensarts het dossier kan sluiten.

In deel 4 (**Ontucht of kinderspel?**) speelt seksueel misbruik een centrale rol. Een moeder meldt zich bij het AMK met het vermoeden van seksueel misbruik bij haar kinderen. Er wordt aangifte gedaan bij de jeugd- en zedenpolitie die de kinderen ondervraagt en de vermoedens bevestigd ziet. Ook op school komt aan de hand van kindertekeningen het seksueel misbruik aan de oppervlakte. Steeds meer kinderen komen daarna met verhalen en er wordt zelfs gesproken over ritueel misbruik. Maar terwijl de verhalen steeds sterker en ernstiger worden, neemt bij de politie de twijfel toe. Er is te weinig overlap in de verhalen, waardoor de aangewezen dader, een bevriende buurman, wegens gebrek aan bewijs moet worden vrijgelaten. Dit leidt tot onvrede, woede en ongeloof bij de betrokken ouders. Een van de gezinnen besluit zelfs om de buurt te verlaten en te verhuizen.

Trefw.: kindermishandeling/ uithuisplaatsing/ seksueel geweld

DYSLEXIE

Lidy van der Ley, Nederland, 1989, 22 minuten, video.

In deze film wordt aandacht besteed aan kinderen met dyslexie, ook wel woordblindheid genoemd. Vier jongeren van tussen de 15 en de 17 jaar kijken terug naar een film die vijf jaar eerder in opdracht van onderzoekers van de Vrije Universiteit in Amsterdam van hen is gemaakt. Ze kampten toen alle vier met ernstige lees- en schrijfmoeilijkheden, die in de afgelopen jaren met hulp van deskundigen en/of ouders een stuk zijn verbeterd. In korte interviews vertellen ze over hun ervaringen. Verder geeft de film in zijn algemeenheid informatie over wat dyslexie is en hoe met allerlei hulpmiddelen en methoden (de Calco-methode, het werken met losse letters, waslijnletters of reliëfletters, dan wel meelesen met de bandrecorder) de lees- en schrijfvaardigheid kan worden verbeterd. Kan, want niet iedereen lukt het, zoals blijkt uit het verhaal van Maayken van den IJssel die, inmiddels volwassen, nog steeds last heeft van haar woordblindheid. Opdrachtgever: Stichting Dyslexie, Nijmegen.

Trefw.: dyslexie/ jeugd

EEN OP DE ZOVEEL

Productie: Film en Wetenschap, Ned., 1983, 30 min., video.

Deze videoband heeft als doel een discussie op gang te brengen over wat er tussen mensen (cliënten en hulpverleners) gebeurt, die elk vanuit hun eigen positie betrokken zijn bij vragen, die een ontwikkelingsachterstand bij kinderen oproept. De film concentreert zich op twee echtparen met een motorisch gehandicapt kind (resp. 3 en 16 jaar oud), van wie het ene tevens een ontwikkelingsachterstand heeft. Getoond wordt het proces van vroegtijdige onderkenning en diagnostiek en de weg die de ouders hebben moeten gaan, toen zij vermoedden dat er iets aan de hand was met hun kind. De film is gemaakt in opdracht van de Landelijke commissie Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen (VTO) en maakt deel uit van een serie films over vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/VTO

EERST DOEN DAN DENKEN

Hilbert Kamphuisen, Nederland, 1998, 30 minuten, video.

In het VPRO-programma Noorderlicht uitgezonden documentaire over kinderen met antisociale, agressieve gedragsstoornissen. Prof.dr. H. van Engeland, kinderpsychiater in Vosseveld, een kinderpsychiatrische kliniek voor kinderen van 6-12 jaar, vertelt over de kenmerken en de mogelijke oorzaken van 'oppositieele stoornissen' en 'conduct disorder' (complicaties van het ADHD-syndroom). Stoornissen die volgens hem voor 70% te wijten zijn aan genetische en voor 30% aan omgevingsfactoren. De kinderen vallen op door hun druk, impulsief en agressief gedrag. Indien ze niet worden behandeld kan dit, aldus Van Engeland, op de duur leiden tot een antisociaal en crimineel leven. Een criminologe vult aan dat het vaak al te laat is voor iemand wordt behandeld, wat wordt bevestigd door het verhaal van Edwin (20) die, na een leven van vallen en opstaan, uiteindelijk in een rijksinrichting terecht kwam. De film besteedt aandacht aan het stressonderzoek dat in Vosseveld gedaan wordt bij kinderen met een oppositieele stoornis, terwijl ook gekeken wordt naar omgevingsfactoren, die van invloed kunnen zijn geweest bij het ontstaan van de stoornis. Ook de ouders van een gedragsgestoord kind komen aan het woord. Zij vertellen over het onvoorspelbare en chaotische gedrag van hun kind voor het in Vosseveld terecht kwam en het belang van ouderbegeleiding vanuit de kliniek. Gezamenlijk is het mogelijk om tot veranderingen in het gedrag te komen, al is Van Engeland vooralsnog bescheiden over de resultaten.

Trefw.: kinder- en jeugdpsychiatrie/ adhd/ wetenschappelijk onderzoek/ gedragsstoornissen/ kinderen/ oudervoorlichting

THE FIRST YEARS OF LIFE (Serie)

1. All yours

Open Universiteit, Engeland, 1978, 25 min., film/video, Nederlands ondertiteld.

Voor buitenstaanders mogen alle pasgeboren babies hetzelfde zijn, maar al na een paar weken begint het leventje dat zij leiden zijn invloed te doen gelden op hun persoonlijkheidsontwikkeling. De film volgt twee jongetjes die in dezelfde week in hetzelfde ziekenhuis zijn geboren, tot zij thuis twee maanden oud zijn geworden. De toeschouwer ziet, hoe de sterk verschillende opvattingen over kinderopvoeding van de beide ouderparen, tot uitdrukking komt in de dagelijkse routine die zij voor de baby en voor zichzelf opbouwen. Ook laat de film zien, welke vaardigheden de kinderen zich al vroeg eigen maken en welke dingen ze duidelijk leuk vinden om te doen.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/babies

THE FIRST YEARS OF LIFE (Serie)

2. Joining in

Open Universiteit, Engeland, 1978, 25 min., film/video, Nederlands ondertiteld.

Kinderen van twee jaar spelen alléén, maar als ze vijf zijn geworden, zijn ze met andere kinderen verwickeld in uitgebreide spelletjes, die op het leven van hun ouders betrekking hebben, een ziekenhuis-situatie nabootsen etc. De ontwikkeling van eenvoudig naar meer ingewikkeld sociaal spel is geleidelijk. De film laat zes stadia van die ontwikkeling zien en wijst verschillende manieren aan waarop ouders en opvoeders het spel kunnen aanmoedigen - onder andere door er zelf aan deel te nemen.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/babies

THE FIRST YEARS OF LIFE (Serie)

3. The world at one

Open Universiteit, Engeland, 1978, 25 min., film/video, Nederlands ondertiteld.

Vier meisjes van ongeveer 1 jaar worden door de camera geobserveerd. De film laat zien, dat het tempo waarin de kinderen zich ontwikkelen verschillend is wat betreft kruipen, op de grond rondscharrelen en lopen. Voor kinderen op deze leeftijd begint het wereldje om hen heen betekenis te krijgen. De film geeft aan wat voor spelletjes je met kinderen van 1 jaar kunt spelen.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/babies

HOE WERKT EEN VTO-TEAM?

Hans Otto, Nederland, 1986, 22 minuten, video.

"Hoe werkt een VTO-team?" toont aan de hand van één specifiek geval de werkwijze van een multidisciplinair team, dat zich richt op vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen. Centraal in de film staan het echtpaar Anneke en Henk Willemsen en hun zwakzinnige dochtertje Margreet. De moeder vertelt over haar ervaringen met Margreet in de eerste jaren en hoe ze via haar huisarts werd doorverwezen naar een VTO-team. Via dit team werd hun duidelijk dat Margreet een intellectuele, motorische, contactuele en taalontwikkelingsachterstand had. Aanvankelijk dacht men aan autisme, maar nader onderzoek wees uit dat Margreet zwakzinnig is. Samen met het VTO-team werd vervolgens een plan gemaakt voor behandeling en begeleiding. De film eindigt met algemene informatie over VTO-teams en (medische) samenwerkingsverbanden. Gemaakt in opdracht van de

landelijke commissie VTO en onderdeel van een serie films over vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen. Meer informatie over deze serie in de film "VTO moet".

Trefw.: vto/ verstandelijke handicaps/ ontwikkelingsstoornissen

DE HOLLE BOLLE BOOM

Arie Geerding, Nederland, 1985, 25 minuten, video.

Deze videofilm geeft een kijkje achter de schermen in een peuterspeelzaal te Marum. Eén van de leidsters wordt op de voet gevolgd tijdens een ochtend in de peuterspeelzaal. Zij vertelt over de gang van zaken en de activiteiten, die uiteenvallen in drie vaste onderdelen: vrij spelen, kringgesprek en groepsactiviteit. Tussen de bedrijven door vertelt de leidster over de leuke en minder leuke kanten van het werken in een peuterspeelzaal. Gemaakt in opdracht van onder andere de Provinciale Vereniging Kindercentra Groningen en in samenwerking met de Werkgemeenschap Kindercentra Nederland.

Trefw.: groepswerk/ kinderopvang/ peuters

HUIDCONTACT

Dorna van Rouveroy, Ned., 1982, 28 min., film.

Een groot deel van deze film is gewijd aan de zorg voor zuigelingen en jonge kinderen en de belangrijke rol die huidcontact daarbij speelt. De opgedane ervaringen in de eigen jeugd zijn vaak bepalend voor de manier waarop ouders later met hun eigen kinderen omgaan. Naast huidcontact bij kinderen speelt het ook bij volwassenen een belangrijke rol. Getracht is om de rol die huidcontact speelt in de verschillende stadia van het leven -van de geboorte tot de ouderdom- te belichten, waarbij de nadruk ligt op de vroege jeugd.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/babies

IK BEN ZO BLIJ DAT ER BUITENSCHOOLSE OPVANG IS

Nederland, 1984, 20 minuten, video.

In deze film wordt een beeld gegeven van buitenschoolse opvang: de opvang van schoolkinderen buiten de normale schooluren. Aan het woord komen ouders die vertellen waarom ze deze vorm van kinderopvang nodig hebben, terwijl kinderen vertellen hoe ze de BSO, zoals het in het kort wordt genoemd, ervaren. Een leidster vertelt tot slot iets over de manier van werken en de voorwaarden die volgens haar noodzakelijk zijn om tot een verantwoorde vorm van BSO te komen.

Trefw.: kinderopvang/ groepswerk/ kinderen

IK ZAG ER ALLEEN GEEN GAT MEER IN

IKON-productie, Ned., 1976, 35', film.

De Boddaert-tehuizen zijn instellingen van kinderbescherming, waarvan de functie en het nut duidelijk worden in een (levensecht) geval dat onderwerp is van deze film. Een jonge moeder is achtergebleven met een kind, een jongen. Zij kan haar eigen problemen nauwelijks aan en faalt daardoor in de opvoeding van haar zoontje, dat zich begint te ontwikkelen tot een onhandelbaar kind. Verblijf overdag in een Boddaert-tehuis, waar het kind wordt benaderd op wat een orthopedagogische manier zou kunnen worden genoemd, ontlast de moeder, die een nieuwe levenspartner vindt in een wat oudere man. Deze man kan goed met de jongen opschieten, en na enige tijd is het zover dat de jongen weer gewoon thuis kan wonen.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/kinderopvang

INTERKULTUREEL BEN JE DE HELE DAG

Arie Geerding, Ned., 1983, 25', video.

Deze videoband geeft een beeld van de dagelijkse gang van zaken in een internationaal (intercultureel) kinderdagverblijf, waarvan er een tiental zijn in Nederland. Drie van deze dagverblijven zijn bezocht en de belangrijkste gebeurtenissen en activiteiten zijn in beeld gebracht. Het accent ligt op "interculturele" praktijkvoorbeelden. Leidsters met verschillende culturele achtergronden lichten hun werk- en zienswijze toe ten aanzien van het werken met allochtone kinderen, voornamelijk Turks en Marokkaans. Een aanpak waarin aandacht voor de eigen culturele identiteit van kinderen centraal staat. Dat betekent bijvoorbeeld dat naast het Nederlands bewust ook de eigen taal van het kind wordt gesproken, gevarieerde maaltijden worden gegeten en de eigen feesten van de verschillende culturen worden gevierd in het dagverblijf.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/kinderdagverblijf

JE ZIET TOCH NIETS AAN DAT KIND

Hans Hylkema, Nederland, 1979, 25 minuten, film, huur f.35,-. De nagespeelde geschiedenis van een meisje dat op school niet kan meekomen, maar niet dom is. Geadviseerd wordt haar naar een bijzondere school te sturen, maar dit advies stuit op weerstanden bij de ouders, die niet willen dat hun kind naar een school voor 'achterlijken' gaat. De film is gemaakt met de bedoeling, deze misvatting weg te nemen. Trefw.: kinderen/bijzonder onderwijs/ leerstoornissen

JOEPIE

Margie Monfils, Nederland, 1991, 15 minuten, video.

"Joepie" is een voorlichtingsfilm over buitenschoolse opvang (BSO). Een vorm van opvang voor kinderen in de basisschoolleeftijd die buiten de schooltijden niet naar huis kunnen omdat hun ouders werken of om een andere reden afwezig zijn. Zij worden tussen de middag en na school opgevangen in een speciaal daarvoor in het leven geroepen kindercentrum. Zoals 'De Bokkesprong', een centrum voor buitenschoolse opvang dat onderdeel is van een kinderdagverblijf. In de film volgen we Lisa, een meisje uit groep 2, dat samen met haar vriendin Maris naar 'De Bokkesprong' gaat. Steven, haar oudere broer, vindt 'De Bokkesprong' te kinderachtig. Voor hem is daarom een opvangregeling afgesproken met zijn vriend Bernard. Maar dat kan vandaag onverwacht niet doorgaan, zodat oma weer eens moet worden ingeschakeld.

Trefw.: kinderopvang/ groepswork/ kinderen

KIND IN DE KNEL

Hans Otto, Nederland, 1989, 32 minuten, video.

Een vrouw heeft het gevoel dat ze de problemen in haar gezin niet meer aan kan. Ze heeft haar handen meer dan vol aan een tweeling van anderhalf, vindt zichzelf geen goede moeder en is bang dat ze haar kinderen iets aandoet. Op dat moment ontstaat een voor de ontwikkeling van de kinderen bedreigende situatie. In de film brengt de vrouw een (geënceneerd) bezoek aan de huisarts, die na een medisch onderzoek constateert dat er somatisch niets aan de hand is. Maar door vervolgens vragen te stellen die ingaan op de gezinssituatie (de VTO-benadering) komt hij achter de werkelijke aard van de problemen van de vrouw. Dit gesprek met de huisarts neemt in de film een centrale plaats in en is vooral bedoeld als een gespreksstrategie om twee verschillende soorten benaderingen te laten zien: enerzijds het gesprek waarin alleen wordt ingegaan op de klacht, en anderzijds de benadering

waarin aandacht wordt besteed aan de situatie waarin de vrouw verkeert en hoe die te veranderen. De film besluit met een scène waarin de vrouw thuis zelf het initiatief neemt om in overleg met haar echtgenoot een oplossing te zoeken voor haar problemen. Gemaakt in de opdracht van de Stichting Voorlichting VTO in een serie films over vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen. Meer informatie over deze serie in de film "VTO moet".

Trefw.: vto/ gezinnen/ elgz

KIND AAN HUIS

Peter Cottaar, Nederland, 1988, 35 minuten, video.

In dit videoprogramma wordt een beeld gegeven van de Boddaertcentra in Nederland, hun werkwijze en de plaats die zij innemen in de jeugdhulpverlening. Er worden verschillende onderwerpen besproken, zoals de doelstelling van de Boddaertcentra (behandelen en begeleiden van jeugdigen en hun gezinnen, waar sprake is van psychosociale problematiek), de intakeprocedure, het behandelingsplan, de werkwijze van groepswerkers en maatschappelijk werkers in het centrum, het werkoverleg, de verschillende therapeutische behandelingen, de participatie van ouders en de relatie met andere organisaties die zich bezighouden met jeugdhulpverlening. Het programma geeft zowel een beeld van Boddaertcentra voor jongere als van centra voor oudere jeugd. Gemaakt in opdracht van Landelijk Samenwerkingsverband Dagbehandeling voor Jeugdigen.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ psychosociale problemen/ opvangcentra

KNOKKEN HEEFT ZIN

Yvonne Feller, Nederland, 1990, 53 minuten, video.

Een film over 'survivors': mensen met grote problemen in hun kindertijd maar met voldoende kracht en incasseringsvermogen om deze negatieve ervaringen het hoofd te bieden. De kindertijd hoort de meest onbezorgde tijd van het leven te zijn. In die jaren wordt de basis gelegd voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid. Bij veel kinderen verlopen die jaren niet zo gladjes. Zij worden thuis geconfronteerd met alcoholisme, mishandeling, echtscheiding, incest, gebrek aan affectie, enzovoort. Deze kinderen lopen het risico later in dezelfde omstandigheden terecht te komen. Uit onderzoek blijkt echter dat één op de drie kinderen slechte jeugdervaringen redelijk ongeschonden overleeft en later in staat is een stabiel leven op te bouwen. Het hoeft niet automatisch slecht af te lopen wanneer het slecht begint. Nollie, nu zelf maatschappelijk werkster, Lydwine en haar zusjes Lucy en Isch praten daarover in deze documentaire. Hans Dorresteyn introduceert hen met verhalen uit "Brandnetels", een boek over kindermishandeling. Ben Rensen, schoolarts en schrijver van diverse boeken over kinderen in risicosituaties, vertelt wat iemand tot een 'survivor' kan maken.

Trefw.: coping/ kindermishandeling

LICHAAMSTAAL VAN HET EERSTE CONTACT

Harry Biemans, Ned., 1982, 38 min., video.

Videoregistratie van een lezing (met dia's van Saskia van Bees) over de reacties van moeder en kind in de eerste minuten na de bevalling. Biemans gaat in op de overeenkomsten tussen moeder en kind, bijvoorbeeld in lichaamshouding en gezichtsuitdrukking, het oogcontact, schrikreacties en andere lichamelijke reacties van de pasgeborene: de "lichaamstaal" die aangeeft of de baby zich wel of niet prettig voelt. Het verhaal gaat verder met een baby van drie weken oud, waarbij er al duidelijke veranderingen zichtbaar zijn en vervolgens de contacten tussen ouder en kind elf weken na de geboorte.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/babies

LIFE'S FIRST FEELINGS

James Lipscomb, USA, 1985, 58 minuten, Nederlands ondertiteld, video.

In deze film komt de emotionele ontwikkeling van kinderen gedurende de eerste twee levensjaren aan de orde. Aan de hand van enkele wetenschappelijke experimenten wordt aangetoond dat de emotionele band met de moeder/vader van levensbelang is voor de fysieke en emotionele ontwikkeling van een kind. Ontbreekt die band dan kunnen stoornissen optreden die slechts met behulp van langdurige therapieprogramma's weer zijn te verhelpen. Centraal in de film staat de Amerikaanse psychiater Greenspan, die zo'n therapieprogramma, 'Early Intervention' geheten, heeft ontwikkeld. In een andere universiteit concentreert men zich bij observaties van kinderen vooral op 'facial expression' (gezichtsuitdrukkingen) en probeert daaruit algemene patronen af te leiden. Aan de orde komt verder de vraag of temperament biologisch bepaald is en ook in hoeverre biologische factoren samenhangen met omgevingsinvloeden. In weer een ander researchinstituut worden sympathie en empathie bij jonge kinderen bestudeerd. Duidelijk wordt dat de basis voor een goede emotionele ontwikkeling gelegd wordt in de eerste drie, vier levensjaren van een kind.

Trefw.: zuigelingen/ peuters/ ontwikkelingspsychologie/ ouder-kind relatie/ emoties

MAATWERK IN DE KINDEROPVANG

Jan Heuves, Nederland, 1988, 30 minuten, video.

"Maatwerk in de kinderopvang" gaat niet over kinderopvang in zijn algemeenheid, maar over opvang via gastouders, de zgn. gastouderprojecten. De film laat zien wat opvang via gastouders in de praktijk inhoudt en wat de rol is van de gastouders enerzijds en de vraagouders anderzijds, met daar tussenin de rol van de begeleiders van het gastouderproject. De film is met name bedoeld voor gebruik tijdens voorlichtingsbijeenkomsten voor toekomstige vraag- en gastouders.

Trefw.: kinderopvang/ gezinnen/ pleeggezin

MAHLER: THE PSYCHOLOGICAL BIRTH OF THE HUMAN INFANT: THE SEPARATION-INDIVIDUATION PROCESS

Judith R. Smith, USA, 1983, 100 minuten, Engels gesproken, zwart/wit (slechte kwaliteit).

Documentaire over de onderzoeken van Margaret S. Mahler, oprichtster van de Psychiatric Research Foundations in New York, naar het separatie-individuatie proces bij heel jonge kinderen. Zij begon hiermee in 1959. Margaret Mahler verrichtte dit onderzoek samen met John McDevitt en Anni Bergman. Een aantal kinderen werd vanaf de geboorte tot de leeftijd van ongeveer één jaar gevolgd en geobserveerd in hun ontwikkeling en hun reacties op hun moeder, hun omgeving en zichzelf. In het separatie-individuatie proces onderscheidt Margaret Mahler vier fasen: het ontdekken van verschillen, dingen in praktijk brengen, toenadering zoeken, en het ontwikkelen van bewustwording van de aanwezigheid van objecten en van het eigen bewustzijn. De film geeft sprekende voorbeelden van elke fase. De kwaliteit van deze zwart-wit videofilm is helaas slecht.

Trefw.: ontwikkelingspsychologie

MBD: GEEN KINDERSPEL

Nederland, 1987, 28 minuten, video.

MBD-kinderen zijn impulsieve kinderen die zich moeilijk kunnen concentreren en hyperactief zijn. Dit heeft gevolgen voor hun emotionele, sociale en cognitieve ontwikkeling. Van groot belang is structurering van de omgeving en goede begeleiding, zoals blijkt uit de voorbeelden in deze film, die bedoeld is als voorzet tot reflectie en discussie over de aspecten van vroegtijdige onderkenning (VTO) van de problematiek van Minimal Brain Dysfunction. De band is in eerste instantie bedoeld voor huisartsen (in opleiding) en voor andere werkers in de eerste lijn, die beroepshalve te maken hebben met jonge kinderen. In de film vertellen ouders,

een huisarts en een onderwijzeres over hun ervaringen met MBD-kinderen. Er zijn beelden te zien van het (storend) gedrag dat kinderen vertonen en een moeder vertelt over de onzekerheden en spanningen die ze kunnen veroorzaken binnen het gezin. Gemaakt in opdracht van de Stichting Voorlichting Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen (VTO). Meer informatie over VTO in de film "VTO moet".

Trefw.: mbd/hyperactiviteit

MBD: HYPERACTIVITEIT

Jan IJzerman, Nederland, 1987, 50 minuten, video.

Deze videoproductie toont op illustratieve en instructieve wijze enkele kinderen met MBD/hyperactiviteit. De film bevat beelden van thuis, op school en in groepssituaties. Kenmerken en gedragingen zijn geordend en worden uitgelegd in een commentaar en via interviews met deskundigen. Aan de hand van deze interviews, met een ouder, een gynaecoloog/neonataloog en neuroloog, komen vragen aan de orde over de oorzaken, alsook de symptomatologie, diagnostiek en behandelingsmogelijkheden van MBD/hyperactiviteit. De film werd opgenomen en gemaakt in opdracht van het pedologisch Instituut "St Joseph" in Nijmegen, in nauwe samenwerking met het Instituut voor Orthopedagogiek van de Universiteit van Nijmegen.

Trefw.: mbd/hyperactiviteit

NIET ALLEEN MOEDEREN

Franklin Wolff en Liesbeth Spoor, Nederland, 1983, 31 minuten, video.

"Niet alleen moederen" is een film over kinderdagverblijven, waarbij het de bedoeling is om twee kanten van het kinderdagverblijf te laten zien: de 'kinderkant' en de 'ouderkant', waarbij bewust is gekozen voor de moeder omdat die in de meeste gevallen als ouder het contact met de crèche heeft. De film volgt drie moeders op de voet. De eerste, Alice, is getrouwd en brengt al enkele jaren haar dochter naar een dagverblijf. Ook haar tweede dochter, acht weken oud, gaat naar een kinderdagverblijf, terwijl Alice zelf weer aan een baan begint. De tweede moeder, Jeanny, is gescheiden, heeft een volledige baan en brengt haar zoontje van 3 vijf dagen per week naar een kinderdagverblijf. De derde moeder is een aanstaande moeder, die tevergeefs probeert een plaats te vinden voor haar kind. Veel aandacht krijgen verder ook de kinderen zelf, in hun contacten met andere kinderen en met leidsters.

Trefw.: kinderopvang/ kinderdagverblijven/ moeders

OP KLEINE SCHAAL

Cor Vos, Nederland, 1986, 23 minuten, video.

"Op kleine schaal" is een film over jeugdhulpverlening, waarin grootschalige internaten plaats maken voor kleinschalige vormen van jeugdzorg, zoals het leefgroepshuis en het gezinshuis. Deze film geeft een indruk van de dagelijkse gang van zaken in een gezinshuis, waar jongeren en hun begeleiders samenwonen in één huis; een dubbel woonhuis in een gewone buurt. De kijker maakt kennis met de bewoners: zes jongeren die volgens de methodiek van een cursushuis een jaar lang de mogelijkheid wordt geboden om een aantal sociale vaardigheden te leren en zelfstandig te worden. De beelden worden afgewisseld met uitspraken van de twee 'ouders'. Zij vertellen wat het werk inhoudt, hoe zij de problemen aanpakken en hoe hun relatie en die van hun dochttertje met de jongeren is. De jongeren geven op hun beurt aan wat ze van het leven in het huis vinden en van de beide ouders.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ gvt

PESTEN - Serie

Jan Smulders en Pieter Wolswijk, Nederland, 1990, video.

Eén op de twintig kinderen heeft dagelijks last van pesten. Het is een zwaar onderschat probleem waar kinderen soms ernstig onder kunnen lijden. Iemand die gepest wordt, staat meestal alleen. Het slachtoffer is vaak dagelijks het mikpunt van plagerijen en spot: op school, op straat of bij de sportvereniging. En zit je eenmaal in het verdomhoekje, dan is het erg moeilijk om daar weer uit te komen. Het is de taak van onderwijzers, docenten, ouders en andere opvoeders er alert op te zijn en een einde te maken aan pestgedrag. Als hulpmiddel daarbij werd door de afdeling Jeugdhulpverlening van het Regionaal Instituut Maatschappelijke Dienstverlening (RIM) in Venray een pakket samengesteld voor het basisonderwijs en/of de onderbouw van het middelbaar onderwijs.

Trefw.: pesten

PESTEN - 1.

Jan Smulders en Pieter Wolswijk, Nederland, 1990, 23 minuten, video.

Een groepje 13- tot 14-jarigen krijgt op school de opdracht om een 8mm film te maken over pesten. Het maken van dit filmpje vormt de rode draad van deze documentaire, waarin uit verschillende invalshoeken aandacht wordt besteed aan de pester, het slachtoffer en de groep meelopers. Ingegaan wordt op de reacties in de klas, thuis, gezamenlijk en individueel. Jongens en meisjes vertellen waarom ze iemand pesten, terwijl tussendoor aan de hand van gedichtjes de gevoelens die pesten en gepest worden veroorzaken, op een treffende manier worden weergegeven. Veel kinderen blijken mee te pesten om zelf geen slachtoffer te worden, terwijl de pester vaak uit is op macht in een groep of in de klas. De film is opgenomen in een 'echte' klas met 'echte' leerlingen, maar veel van de situaties zijn in scène gezet.

Opdrachtgever: Regionaal Instituut Maatschappelijke Dienstverlening (RIM), afdeling Jeugdhulpverlening.

Trefw.: pesten

PESTEN - 2.

Jan Smulders, Nederland, 1992, 50 minuten, video.

'Pesten 2' is speciaal bedoeld voor leerkrachten in het basisonderwijs en sluit aan bij 'Pesten 1'. Deze videoband geeft leerkrachten binnen het basisonderwijs inzicht in pestgedrag en draagt op grond van verschillende voorbeelden ideeën aan om er in de eigen situatie iets tegen te doen. De film valt in drie onderdelen uiteen: Het eerste deel bevat een aantal cijfers, uitspraken en beelden rondom pesten. In het tweede deel wordt pesten op een meer theoretische en analytische manier in beeld gebracht en in het laatste deel wordt in een aantal praktijksituaties op school aangegeven hoe men -ook preventief- te werk kan gaan.

Trefw.: pesten

PESTEN - 3. Totaalpakket

Jan Smulders en Pieter Wolswijk, Nederland, 1992, 2 videobanden, geluidscassette + begeleidingsmateriaal (in 1 doos).

Inhoud:

A. Videoband voor leerkrachten: Pesten 1+2.

B. Videoband voor leerlingen:

- 'De Gebroeders Hakketak', korte speelfilm, 18 minuten (groep 2/3/4);

- 'Daan', korte speelfilm, 13 minuten (groep 5/6/7).

C. Brochure voor leerkrachten.

D. Lessuggesties voor midden- en onderbouw, met bijbehorende geluidscassette met liedjes van 'De Gebroeders Hakketak'

Trefw.: pesten

PIZZA MET EEN DROPSMAAK

Simon Besteman, Nederland, 1991, 55 minuten, video.

Met geld leren omgaan, je kamer op orde houden, rekening houden met anderen, opkomen voor jezelf, het uitpraten van ruzies. Dat zijn enkele van de zaken die aan de orde komen in de videoband 'Pizza met een dropsmaak'. Een instructieve videoband die speciaal gemaakt is voor jongeren die op kamers wonen en daarin een lichte vorm van begeleiding krijgen, gericht op de bevordering van praktische en sociale redzaamheid. De videoband laat een groepje van vijf jongeren zien, drie jongens en twee meisjes, van wie één van Marokkaanse afkomst, die met elkaar samenwonen in een huis. In negen gespeelde fragmenten worden situaties uit de dagelijkse praktijk nagebootst, waarin een aantal praktische, sociale en vrijetijdsvaardigheden zijn verwerkt. Vaardigheidstekorten die veel bij jongeren voorkomen en die vaak tot problemen leiden. Het programma is primair bedoeld voor begeleiders/mentoren in de begeleide kamerbewoning ter ondersteuning van de begeleiding van jongeren. Maar ook daarbuiten is de videoband goed bruikbaar in kringen van jongeren die problemen hebben met zelfverzorging, omgang met anderen, studie of werk of vrijetijdsbesteding. Gemaakt in opdracht van het Landelijk Overleg Begeleid Wonen.

Trefw.: begeleide kamerbewoning/ jeugd/ sociale vaardigheden

PREMIERS ECHANGES ENTRE NOURRISSONS

Irène Lerine, Frankrijk, 1977, 19', film, Frans gesproken.

Observatie van kinderen tussen 3 en 12 maanden, die in een dagcentrum verblijven. Doel van de film is, te laten zien hoe sociaal gedrag zich al ontwikkelt nog voor de kinderen beginnen te praten. Illustratie van relatie-legging middels lichaamscontact en omgaan met speelgoed.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/relatie/babies

SAMEN BLIJVEN IN HET ZIEKENHUIS (Ganz nah bei Dir)

Wolfgang Meisinger, BRD, 45', film, Ned. ondertiteld.

In deze film staan twee kinderen centraal: Alexander (3 jaar) en Nadine (6 jaar), die allebei een aantal dagen moeten worden opgenomen in het ziekenhuis, in dit geval het goed toegeruste, gespecialiseerde kinderziekenhuis van Osnabrück. De film spitst zich toe op de vraag hoe kinderen de diverse onderzoeken en daarbij de ziekenhuisopname met operatie ondergaan en beleven. Datzelfde wordt ook gezien vanuit de optiek van de ouders die zeer nauw bij het verblijf in het ziekenhuis worden betrokken. De moeders van beide kinderen zijn een aantal dagen permanent -dag en nacht- in het ziekenhuis aanwezig om het kind te begeleiden. Geprobeerd wordt een antwoord te geven op de vraag hoe je een kindvriendelijk klimaat kunt scheppen in het ziekenhuis, wat het kind voelt en ervaart tijdens onderzoeken en verblijf in het ziekenhuis, hoe de ouders hun kinderen erop hebben voorbereid en hoe ze als ouders de opname hebben ervaren. In Nederland uitgebracht door de Landelijke Vereniging "Kind en Ziekenhuis".

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/kinderen/relaties

SCHADEDOSSIER

Karin Jonker en Joke Mensink, Nederland, 1985, 43 minuten, video.

"Schadedossier" is een gedramatiseerde videoproduktie over het belang van vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsstoornissen bij kinderen. Alle situaties in de film worden gespeeld door amateurs. Centraal in de film staat wijkverpleegkundige Mieke Dijkstra, die op het consultatiebureau constateert dat er problemen zijn met de groei van een baby. Ze pleegt overleg met een arts, maar die wuift de problemen weg. Een paar jaar later blijken de problemen van het kind te zijn toegenomen en hun weerslag te hebben op de ouders. Het kind

huilt zo veel dat de moeder er radeloos van wordt. Door de wijkverpleegkundige wordt, na een huisbezoek, opnieuw de arts geraadpleegd, maar die meent dat het aan de moeder ligt en ziet valium als de oplossing voor de problemen. Weer een paar jaar later blijkt de situatie er alleen nog maar slechter op te zijn geworden. Er zijn problemen met het kind op school en de ruzies tussen de beide ouders worden steeds heviger. Voor de derde maal wordt de wijkverpleegkundige ingeschakeld. Opdrachtgever: Provinciale Groninger Vereniging 'Het Groene Kruis'.

Trefw.: vto/ wijkverpleging/ elgz/ gezinnen

SEULS

Thierry Knauf en Olivier Smolders, België, 1988, 12 minuten, video.

"Seuls" is een nogal ongewone, artistieke film over de observaties van vijf psychisch gestoorde kinderen. De film toont hun karakteristieke gedrags- en bewegingspatroon, terwijl hun gemoedstoestand wordt geassocieerd met beelden en geluiden van de natuur. We zien kinderen die opgesloten zitten in hun eigen belevingswereld, alleen met hun angsten of hallucinaties, lachend en pratend in zichzelf, opgaand in hun eigen spelletjes of een eindeloos herhaalde beweging.

Trefw.: kinderen/ psychische stoornissen/ observatie

SILENT SPEECH

Hubert Montagner, Engeland, 1977, 50', film, Engels gesproken.

Professor Hubert Montagner is een bioloog. Zijn film gaat over de betekenis van non-verbale communicatie in de kinderonwikkeling. Daarnaast wijst hij ook op fysiologische elementen die in die ontwikkeling een rol spelen. De film is een wetenschappelijke versie van "Young children - how non-verbal communication works".

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen/communicatie

SOMMER

Philip Gröning, Duitsland, 1986, 105 minuten, Nederlands ondertiteld, film/video (speelfilm). Een vader arriveert met zijn zoon in een hotel in de bergen. Het is zomer en de geluiden van buiten dringen door de openstaande balkondeuren naar binnen. Op de houten vloer ligt Sebastiaan (6) met zijn stuiters te spelen. Een spelletje dat uren kan doorgaan want Sebastiaan is autistisch. Hij leeft in zijn eigen wereldje en is als het sterretje in de stuiiter, gevangen in een glazen bol. Onduidelijk is wat hij hoort, ziet of voelt. Zijn vader probeert op alle mogelijke manieren, met allerlei hulpmiddelen, tot de jongen door te dringen. Maar wat hij ook probeert, Sebastiaan blijft onbereikbaar. In het hotel leert de man een vrouw kennen met wie hij een liefdesrelatie aanknoopt. Tijdens een moment van onachtzaamheid blijkt Sebastiaan te zijn verdwenen. Ze vinden hem nat en verkleumd terug bij een waterval. Sebastiaan wordt ernstig ziek, maar de vader weigert hem te laten opnemen in een ziekenhuis. Hij hoopt op een wonder, wil dat zijn zoon weer helemaal beter wordt en daarna ook zal kunnen spreken. Sebastiaan knapt wel weer op, maar aan de situatie van voorheen is niets veranderd. De vader voelt zich eenzamer en ongelukkiger dan ooit.

Trefw.: autisme/ ouder-kind relatie

DE SPEELMETERS

Hans Hylkema, Ned., 1976, 15 min., film.

Een speelfilm over kinderen, die speelruimte voor zichzelf kopen door hun zakgeld in een parkeermeter te gooien. Een automobilist komt hen wreed verjagen. In fantasie-scènes rukt een kinderleger op tegen een autoleger.

Trefw.: kinderen

DR. SPOCK, AN AMERICAN INSTITUTION

Philip R. Blake & Steven D. MacAdam, USA, 1978, 40 min., film/video, Engels gesproken. Documentaire over het leven en het werk van de beroemde Amerikaanse kinderpsychiater dr. Benjamin Spock. Aardig is dat we in deze film vrij veel aan de weet komen over Spock, doordat hij zelf filmde. Fragmenten hiervan zijn in de documentaire opgenomen. Dit levert als bijkomstigheid tevens een beeld op van de tijd waarin Spock leefde en zijn ideeën ontwikkelde over kinderopvoeding. Veel van die ideeën kwamen voort uit zijn eigen opvoedingservaringen, maar aan de andere kant beklaaft zijn eigen zoon zich in de film over het gebrek van de kant van z'n vader ("He doesn't practise what he preaches"). Spock heeft zich die kritiek aangetrokken en probeerde het later in de praktijk beter te doen met zijn kleinkinderen. De film gaat niet in op de boeken van Spock, maar schetst alleen een beeld van hem en zijn omgeving; de context waarin zijn ideeën en boeken gestalte hebben gekregen.
Trefw.: kinderen

TAAL + TAAL IS MEER DAN TWEE

Arie Geerding, Ned., 1987, 24 min., video.
"Taal + Taal = 2" is een videofilm over taalverwerving en tweetaligheid van jonge kinderen in kindercentra. Zoals de titel al aangeeft kan tweetalig zijn (bij allochtone kinderen) een meerwaarde betekenen, als er op een verantwoorde manier mee wordt omgegaan. Te vaak wordt tweetaligheid alleen benaderd vanuit de achterstandssituatie in het gebruik van het Nederlands. Drs. Maaïke Hajer (taalkundige) praat in de film over taal en taalvaardigheid en de positieve effecten die tweetaligheid kan hebben op de cognitieve ontwikkeling van allochtone kinderen. Nederlandse en allochtone leidsters vertellen vervolgens afwisselend over hun ervaringen met het stimuleren van de moedertaal naast het Nederlands. Van groot belang daarin is de vorm van de aangeboden activiteiten, de samenstelling van de groepen en de rol van de "eigentalige" leidster.
Trefw.: kinderen

TOUCHING

Thom Eberhardt, USA, 1975, Engels gesproken, 35 min., film.
Een Amerikaanse psychotherapeut, Ashley Montagu, is van mening dat lichamelijke aanraking essentieel is voor een normale ontwikkeling van een menskind. Hij illustreert dit aan de hand van onderzoek en klinisch praktisch werk. De film toont de geboorte van een kind en de verzorgende processen die daarna volgen, met nadruk op het belang van huidcontact met de verzorgers. In het licht hiervan wordt ook gewezen op de therapeutische betekenis van lichamelijke aanraking zoals die in encounter-groepen wordt gepraktiseerd.
Trefw.: kinderen

VIEZE KINDERTJES

Linda van Heelsbergen, Nederland, 1985, 30 minuten, video.
"Vieze kindertjes" is een videoprogramma over kinderen, lijf en erotiek. Zelfs baby's hebben al 'erotische' gevoelens, maar het valt pas echt op in de peuterleeftijd. De film laat daarvan een aantal voorbeelden zien in een crèche, zoals een mooie scène van een jongen en een meisje die samen doktertje spelen. Een interview met twee medewerksters van de Kindertelefoon maakt duidelijk dat seksualiteit zeker voor oudere kinderen heel wat problemen kan opleveren. Vervolgens vertellen drie jongetjes over de 'vieze' tekeningen die ze gemaakt hebben op de muur van de WC, terwijl in een voorlichtingsles op een lagere school kinderen

reageren op vragen over verliefdheid. De film besluit met de herinneringen van enkele volwassenen aan hun kindertijd en de toenmalige opvattingen over seksualiteit en de rol van de katholieke kerk.

Gemaakt in opdracht van de Rijksuniversiteit Limburg.

Trefw.: kinderen/ seksualiteit/ seksueel gedrag

EEN VLINDER IN JE BUIK

Maria Nasveld, Nederland, 1988, 52 minuten, video.

"Een vlinder in je buik" is geen film over verliefdheid maar over zwangerschap en bevallen. In de film worden drie vrouwen gevolgd die alle drie zwanger zijn. Aan de hand van hun ervaringen wordt een antwoord gegeven op de vragen waarmee veel aanstaande moeders (en vaders) zitten tijdens de zwangerschap. Zaken als echoscopie, vruchtwaterpunctie, zwangerschapsverschijnselen (gewicht, bloeddruk, slapeloosheid), en het belang van zwangerschapscursussen (yoga, gymnastiek, zwemmen). Ook wordt een bezoek wordt gebracht aan de kraamafdeling in het ziekenhuis. Een gynaecologe vertelt over de lichamelijke veranderingen en de verschillende posities van het kind, de weeën en het moment waarop de dokter of verloskundige moet worden ingeschakeld. Ook de gevoelens van man en vrouw tijdens de zwangerschap komen aan de orde, evenals het krijgen van kinderen in zijn algemeenheid. En uiteraard monden alle onderzoekjes, controles en gesprekken uit in een drietal bevallingen. Normale, voorspoedige bevallingen, waarvan twee in het ziekenhuis en een thuis. In het laatste geval van een vrouw die al twee kinderen heeft en die eerder een miskraam heeft gehad. De film eindigt met een huiselijk tafereeltje van deze vrouw in bad met haar pasgeboren baby en haar twee kinderen er omheen. Bevallen kan ook prettig zijn, zo blijkt.

Gemaakt in opdracht van het Academisch Medisch Centrum, Amsterdam.

Trefw.: zwangerschap/ geboorte

VOOR DE KINDEREN

Frederike Jochems, Nederland, 1988, 27 minuten, video. Voorlichtingsfilm over de verschillende vormen van kinderopvang: babyopvang, hele en halve dagopvang voor peuters en buitenschoolse opvang (BSO) zoals die aanwezig is in de meer dan 75 jaar oude crèche Juliana in Maastricht. De behoefte aan kinderopvang in zijn algemeenheid en de motieven van ouders komen aan de orde, terwijl ook een duidelijk beeld wordt gegeven van de relatie tussen de leidsters en de kinderen en de kinderen onderling; de manier waarop ze spelen en met elkaar bezig zijn. Aparte aandacht wordt verder besteed aan een gastouderproject dat eveneens vanuit "Juliana" wordt georganiseerd. Gemaakt in opdracht van de Begeleidingscommissie Kinderopvang Limburg.

Trefw.: kinderopvang

VOOR KINDEREN GEKOZEN

Cor Vermeulen en Rosemarie Vermeulen, Nederland, 1983, 36 minuten, video.

Film over de verschillende vormen van kinderopvang. De bedoeling van deze film is om in zijn algemeenheid voorlichting te geven over kinderopvang. Niet alleen aan mensen uit de kinderopvang zelf, maar juist ook aan de buitenwereld, die soms met misverstanden en onbegrip, en zelfs vijandschap naar de kinderopvang kijkt. In de film komen verschillende vormen van kinderopvang aan de orde: kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang (BSO), 24-uurs opvang, bedrijfscreches etc. Het tweede onderwerp van de film betreft de stelling dat kinderopvang een emancipatievoorwaarde is en een 'blikverruimende' rol kan spelen in het leven van vrouwen met kinderen. Gemaakt in opdracht van het Brabants Overleg Kindercentra.

Trefw.: kinderopvang/ emancipatie

VTO MOET

G.J. Smulders-Vandenmale, Nederland, 1988, 21 minuten, video.

"VTO moet" is een compilatiefilm met fragmenten uit de serie films die in de jaren 1983-1988 zijn gemaakt in opdracht van de Stichting Voorlichting Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen (VTO). In deze productie worden de hoofdlijnen uit al die films nog eens bij elkaar gebracht. Dit levert een totaalbeeld op van de diverse soorten problemen waarmee ouders van kinderen met een ontwikkelingsstoornis kunnen worden geconfronteerd. Of het nu gaat om een motorisch gehandicapt kind of om kinderen met een ontwikkelingsachterstand, een verstandelijke handicap, een gehoorstoornis of MBD, van belang is om al in een vroeg stadium een VTO-team in te schakelen. In de serie VTO-films wordt, meestal aan de hand van praktijkvoorbeelden, informatie gegeven over de werkwijze van VTO-teams, terwijl ouders vertellen over hun ervaringen met deze teams. In "VTO moet" zijn fragmenten te zien uit de volgende films: 1. Een op de zoveel, 2. Wat is er met Patricia?, 3. Bij geen gehoor, 4. MBD, geen kinderspel, 5. Nog zo'n kind?, 6. Hoe werkt een VTO-team?

Trefw.: vto

WAT IS ER MET PATRICIA?

Joes Odufré, Nederland, 1984, 30 minuten, video.

Deze videoband gaat over een meisje met een ontwikkelingsachterstand. Aan de hand van afzonderlijke gesprekken met de ouders, de huisarts, de consultatiebureau-arts en de wijkverpleegkundige wordt de ontwikkeling van Patricia vanaf haar geboorte geanalyseerd en gezocht naar de eerste signalen die wijzen op een achterstand als gevolg van een vermoedelijke handicap. Daarbij blijkt dat die signalen het eerst worden opgevangen door de ouders en dat het daarna nog lang duurt voordat ook de medisch werkers in de eerste lijn onderkennen dat er sprake is van een ontwikkelingsstoornis. Gemaakt in opdracht van de Landelijke Commissie Vroegtijdige Onderkenning Ontwikkelingsstoornissen (VTO). Voor meer informatie zie ook de film "VTO moet".

Trefw.: kinderen/ ontwikkelingsstoornissen/ vto

WAT SCHIJNT ER 'S NACHTS AAN DE HEMEL

Susan Kornalijnslijper, Nederland, 1995, 20 minuten, video.

In kort bestek wordt in deze voorlichtingsfilm de gang van zaken in een medisch kinderdagverblijf getoond. In dit geval een MKD in Kennemerland waar kinderen (van 0-7 jaar) worden opgevangen met problemen van lichamelijke, psychische of sociale aard. We volgen een meisje dat vanwege een spraakgesprek en motorische problemen naar het dagverblijf gaat. We zien beelden van de groep en de dagelijkse activiteiten, afgewisseld met interviews met een groepsleidster, een orthopedagoge en een fysiotherapeute. Zij vertellen over de specifieke aanpak in het kinderdagverblijf (een gestructureerde dagindeling, kleine groepen en veel individuele aandacht), de verschillende therapieën, de rol van de kinderarts, de maatschappelijk werkster en de relatie met de ouders en met school.

Trefw.: mkd

WELTERUSTEN.....EN TOT STRAKS

Nederland, 1988, 17 minuten, video.

Deze film is bedoeld om kinderen van vier tot zeven jaar duidelijk te maken, wat er gebeurt wanneer zij voor een operatie onder narcose worden gebracht. De film is speciaal gemaakt voor anaesthesisten als hulpmiddel bij het geven van voorlichting aan jonge kinderen.

Centraal in de film staat een jongetje van 7 dat geopereerd moet worden aan een breukje. Stap voor stap wordt op een voor kinderen begrijpelijk niveau duidelijk gemaakt wat de jongen te wachten staat in zijn contacten met de "slaapdokter". Gemaakt in opdracht van de afdeling kinderanaesthesie van het Sophia Kinderziekenhuis in Rotterdam.

Trefw.: algemene ziekenhuizen/ kinderen/ kleuters/ opname/ voorlichtingsmateriaal

YOUNG CHILDREN IN BRIEF SEPARATION (serie).

1. John

James Robertson, USA, 1969, 45 min., film, Engels gesproken, zwart/wit.

John is een kleuter van 17 maanden, tot dusver enig kind, uit een gezin dat hem alle zorg en warmte geeft die hij behoeft. Als zijn moeder i.v.m. de geboorte van een tweede kind naar het ziekenhuis gaat, wordt John negen dagen lang ondergebracht in een klein kindertehuis. De zusters zijn er jong en vriendelijk, maar moeten hun aandacht verdelen over alle kinderen in de groep en kunnen John niet geven wat hij in deze separatie-periode nodig heeft. Robertson heeft de regressie van het kind met de camera scherp geobserveerd, alsook zijn overduidelijke afwijzing van de moeder wanneer zij hem tenslotte weer komt halen.

2. Lucy

James Robertson, USA, 1969, 31 min., film, zwart/wit, Engels gesproken..

Lucy (bijna 2) verblijft negentien dagen in een pleeggezin. De eerste tijd is zij levendig en opgewekt, maar daarna breekt de spanning van de scheiding van het eigen milieu door: ze gedraagt zich boos, ze weigert voedsel en smijt met speelgoed. Daarna raakt ze ontspannen en gaat zich sterk aan haar pleegmoeder hechten. Dit geeft wat problemen met de hereniging met de eigen moeder.

3. Thomas

James Robertson, USA, 1971, 38 min., film, Engels gesproken, zwart/wit.

Observatie van een bijna 2.1/2-jarig jongetje, dat tien dagen in een pleeggezin verblijft. Zijn houding tegenover de pleegmoeder wisselt: hij hunkert naar haar affectie, maar weert die ook af. Dankzij het begrip dat het pleeggezin toont voor zijn wisselende stemmingen, komt hij de periode van separatie goed door en gaat tierig weer naar huis.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen

YOUNG CHILDREN – HOW NON-VERBAL COMMUNICATION WORKS

Hubert Montagner, Frankrijk, 1976, 40 min., film, Ned. ondertiteld.

Van deze film is ook een wetenschappelijke versie beschikbaar (zie SILENT SPEECH) Vergelijkende observatie van gedrag, tussen kinderen van ongeveer anderhalf en twee jaar, en kinderen van twee `a drie jaar. De film laat zien hoe zij hun gevoelens tegenover elkaar uitdrukken. Hun houding kan toenaderend en open voor de ander zijn, maar ook dreigend en agressief. Uit de observaties komen leidende persoonlijkheidjes en volgelingetjes naar voren en ook laat de film zien hoe kindergedrag samenhangt met gedrag van moeders.

Trefw.: ontwikkeling en opvoeding van kinderen

ZE LEEK ZO NORMAAL

Bob Entrop, Nederland, 1990, 28 minuten, video.

Eenzaamheid is een gevoel dat alle mensen kennen. Toch is het praten erover niet zo gemakkelijk. Zeker niet als je nog jong bent. Je hoort dan immers niet eenzaam te zijn. Het lijkt wel alsof je er voor moet schamen. In de videofilm 'Ze leek zo normaal' praten drie jonge mensen over hun eenzaamheid. Linda (17) groeit op tussen twee verstandelijk gehandicapte zusjes, die thuis alle aandacht opeisen. Zij voelt zich buitengesloten en trekt zich

terug in zichzelf. Martijn (16) probeert zich zoveel mogelijk aan te passen aan de groep, uit angst alleen te blijven. Eenzaamheid kan hij niet aan. Hij zorgt ervoor steeds een volle agenda te hebben, er mag geen moment overblijven om eenzaam te zijn. Frederieke (17) is door het beroep van haar vader al vele malen verhuisd. Elke keer naar een andere school maakt het niet eenvoudig om vrienden te maken. Na de laatste verhuizing hechtte zij zich sterk aan klasgenote Marlies, die echter uit gevoelens van eenzaamheid een eind aan haar leven maakte. Frederieke begrijpt niet dat Marlies niet met haar gesproken heeft over haar problemen. Er was in de dagelijkse omgang niets aan haar te merken: "ze leek zo normaal". Voor Frederieke is de eenzaamheid en het isolement na de dood van Marlies alleen maar groter geworden.

Trefw.: eenzaamheid/ jeugd/ isolement/ suicide

ZIE JE MIJ?

Ton Wolswijk, Nederland, 1994, 40 minuten, video.

“Zie je mij?” is een videoproductie over hechting in adoptiegezinnen. Over de opvoedingsproblemen die zich kunnen voordoen, maar ook de soms ernstige emotionele en gedragsproblemen die adoptiekinderen kunnen ontwikkelen. Veelal als gevolg van vroegere onveilige en traumatische situaties. In deze videoband wordt getoond hoe het Chris (4), afkomstig uit Brazilië en Minke (20) uit Korea, is vergaan na hun adoptie. Beiden waren anderhalf jaar oud toen ze naar Nederland kwamen. De moeder van Chris vertelt over het moeilijke 'overlevingsgedrag' van Chris waar ze in het begin als adoptieouders mee werden geconfronteerd. Een gevolg van zijn eerste maanden in een Braziliaans kindertehuis tussen een paar honderd kinderen. Het heeft dan ook lang geduurd voor er een eerste gevoel van hechting, van veiligheid en geborgenheid ontstond bij Chris. Maar in de peuterspeelzaal valt hij nog steeds op door zijn agressieve gedrag. Met behulp van adviezen van het Riagg leerden de ouders van Chris bepaalde gedragskenmerken van Chris te herkennen en zich daarbij aan te passen. Minke is al veel langer dan Chris in Nederland en vertelt zelf hoe het haar hier vergaan is. Zij wilde vooral het voorbeeldige kind zijn. Voor haar ouders was ze in alle opzichten gemakkelijk en meegaand. Maar tegelijk was ze heel eenzaam en introvert en dorst zich niet echt te binden uit angst (opnieuw) verstoten te worden. Haar ouders vertellen over hun onvermogen en machteloosheid om haar daarin te helpen. Op een gegeven moment heeft Minke zelf hulp gezocht bij het Riagg en heeft toen een tijdje psychotherapie gehad om uit haar isolement te komen. Heel belangrijk was de ontmoeting met haar zuster twee jaar geleden, die een voorbeeld voor haar werd in positieve zin en die er indirect voor heeft gezorgd, dat Minke en haar ouders meer gesprekspartners zijn geworden dan in de jaren daarvoor.

Trefw.: adoptie/ gezinnen/ gedragsstoornissen